

જોડિયા ભાઈ

— હુંદરાજ બલવાણી

રાકેશ અને રાજેશ બે જોડિયા ભાઈઓ હતા. બન્નેનો ચહેરો એકબીજાથી એટલો મળતો આવતો હતો કે જોનારા પણ થાપ ખાઈ જતા. તેઓ ઓળખી નહોતા શકતા કે રાજેશ કોણ અને રાકેશ કોણ ? બીજાં તો ઠીક, બેઉ બાળકોના દાદાજી પણ બે વર્ષ સુધી તેમને ઓળખી શક્યા નહોતા. બેઉને ઓળખવામાં તેઓ પણ ક્યારેક ભૂલ કરી બેસતા.

રાકેશ અને રાજેશના પિતાજી રામલાલ ખૂબ જ ગરીબ હતા. ગામમાં તેમની નાનીશી દુકાન હતી.

બેઉ બાળકો જ્યારે થોડાક મોટા થયા તો માએ કહ્યું “એમને શાળામાં ભણવા માટે મોકલીએ.”

પિતાજીએ કહ્યું, “પણ તેમની ફી ક્યાંથી લાવીશું?”

“કોઈ સરકારી શાળામાં તેમને પ્રવેશ અપાવી દઈએ.”

પરંતુ બાજુમાં કોઈ સરકારી શાળા ન હતી. એક શાળા હતી જેમાં ફી લાગતી હતી. તેમની આર્થિક સ્થિતિ એવી નહતી કે બેઉ બાળકોની ફી ભરી શકે. જેમ—તેમ કરીને તેમણે થોડા પૈસા એકઠા કર્યા પરંતુ એટલા પૈસા બે બાળકોની ફી માટે પૂરતા ન હતા.

રામલાલ વિચારવા લાગ્યા કે શું કરવું ? ઘણું વિચાર્યા પછી તેમને એક યુક્તિ સૂઝી. તેઓ રાકેશને લઈને શાળાએ ગયા. હેડમાસ્ટરને મળ્યા અને ફી આપીને રાકેશને પ્રવેશ અપાવી દીધો.

રાકેશને વર્ગમાં બેસાડીને તેઓ ઘરે આવ્યા.

બીજા દિવસે રાકેશને બદલે રાજેશને શાળામાં મોકલવામાં આવ્યો. ત્રીજા દિવસે પુનઃ રાકેશ તો ચોથા દિવસે રાજેશને. આ પ્રમાણે એક દિવસ રાકેશ શાળાએ જતો, તો બીજા દિવસે રાજેશ. બન્નેનો ચહેરો એકસરખો હોવાથી, કોઈને કોઈ પ્રકારની શંકા થતી ન હતી. આ પ્રમાણે એક જ ફીમાં બે ભાઈઓ શાળામાં ભણતા રહ્યા.

પરંતુ એક દિવસ કોઈક રીતે આ રહસ્ય ખુલ્લું પડી ગયું. સાહેબ ખૂબ જ ગુસ્સે થયા. એમણે હેડમાસ્તરને ફરિયાદ કરી. રામલાલને શાળામાં બોલાવાયા. તેઓ બહુ જ સીધા માણસ હતા. જે સત્ય હતું તે કહી દીધું. હેડમાસ્તર આખી વાત સાંભળીને પોતાનું હાસ્ય રોકી ન શક્યા. સાહેબને બહુ જ નવાઈ લાગી કે આટલી ગંભીર વાત પર તેઓ શા માટે હસી રહ્યા હતા.

થોડી વાર પછી હેડમાસ્તર સાહેબનું હાસ્ય રોકાયું. હવે તેઓ એકદમ ગંભીર બની ગયા. તેમણે કહ્યું, “આ આપણી આંખોમાં ઘૂળ નાખવાના હેતુથી આવું નથી કરતા, ગરીબીને કારણે આવું કરી રહ્યા છે.” થોડી વાર પછી એમણે જાહેરાત કરી, “આજથી બેઉ બાળકોની ફી હું ભરીશ.”

રામલાલની આંખો હર્ષથી છલકાઈ ઊઠી.

